

van emeriti, zijn verzekerd. Of er eventueel nog schuld beleden zal worden en door wie, daarover kan gehandeld worden „naar bevind van zaken”. Wie kan nu nog weigeren binnen te gaan? Wie durft het nu nog aan het „zelfstandig kerkbestaan” voort te zetten?

DE POORTWACHT.

Zóó is de „verschijning”. Maar nu het „wezen”? Zoo is het „uitwendig”. Maar nu „inwendig”? Zoo toont zich het geval „aan deze zijde van de scheur”. Maar „aan gene zijde van de scheur”?

O, maar je komt niet zóó maar binnen.

Ta ta, néé maar, dacht men soms, dat verschijning en wezen elkaar dekten?

Mis, maat.

Want er is ook nog een poortwacht. En die is, zeker, vriendelijk, heel vriendelijk. Maar er moeten ook zaken gedaan worden. En nu kan en moet de toon heel liefelijk zijn. En nu kan men lang praten en kort praten. Maar eigenlijk beteekent „samenspreking” natuurlijk: spreken van de poortwacht alleen. Die dicteert. Die decreteert. Die stelt eischen. U zegt: ja, maar dan moet je geen samen-spreking houden. Hoe kunt U zoo vergeetachtig zijn? Weet U dan niet, dat dezelfde Utrechtse synode die deputaten benoemde voor samen-spreking, zonder af te wachten het door haar zelf gevraagde overleg, nieuwe leerspraken oplegde met bindend gezag en bovendien verklaarde, dat de zakelijke inhoud van 1905 en 1942 niet mocht prijsgegeven worden?

O zoo.

Nu, dat is dan volkomen in de lijn.

Ja, nu moet U niet komen aandragen met het zegen van de pas gehouden Haagsche Synode: in samenspreking konden de vrijgemaakte ons misschien wel van ongelijk overtuigen. Want vanzelf is dat een theoretische mogelijkheid, die men open kan houden, maar praktisch gebeurt dat natuurlijk niet, omdat de poortwacht eenvoudig gelijk heeft.

Dat is immers pas gebleken in de samenspreking met de zooeven bedoelde leden der vrijgemaakte kerken?

De poortwacht mocht natuurlijk geen stap achteruit doen. Zij kon geen van haar eischen laten vallen. En ze deed twee dingen.

Ze visiteerde de bezoekers eerst op verboden (vrijgemaakte) wapenen.

En toen toetste ze hen op onderwerping aan de synodale besluiten.

Zoo maakte men b.v. Ds B. A. Bos heel wat lichter, toen men hem de Augustus 1948 geuite eischen en bezwaren eenvoudig liet afleggen.

De eisch van gemeenschappelijke schuldbelijdenis? Van schuldbelijdenis „dezerzijds”? Van schuldbelijdenis „generzijds”? Waarvan Ds Bos schreef: eerst schuldbelijdenis, vóór alle dingen schuldbelijdenis? Leg af.

De eisch om de bindingen ongedaan te maken? Leg af.

De eisch tot terugneming van de vonnissen inzake schorsing en afzetting? Leg af.

De eisch om goed te maken wat nog kan worden hersteld? Leg af.

Het bezwaar, dat men nagelaten heeft, conscientiebindende besluiten duidelijk met Gods Woord te bevestigen? Leg af.

Het bezwaar, dat men van de leerkwestie een ordekwestie gemaakt heeft? Leg af.

Het bezwaar, dat men alleen mondeling wilde samenspreken, hoewel bekend was, dat men alleen schriftelijk mocht handelen, enz. enz. — leg af, leg af.

En niet zonder blijdschap en zelfvoldoening schrijft de poortwacht-pers, dat men het dogmatisch en kerkrechtelijk standpunt trouw heeft gehandhaafd, en de bezoekers zich daaraan onderwierpen.

Toen was de samen-spreking geslaagd. Men had overeenstemming bereikt.

In de oudheid zei iemand in een bepaalde situatie:

het is moeilijk, geen satire te schrijven. Inderdaad, zulke situaties beleef men ook heden.

De Schrift spreekt over degenen, die een schoon gelaat toonen naar het vleesch.

En waarschuwt tegen hen.

P. D.

Critiek

Gisteren en vandaag, resp. 8 en 9 Maart, ontving ik het „Gereformeerd Weekblad” van 20 Jan., „Waarheid en Eenheid” van 13 en 20 Jan., en „De Roeper” van 21 Jan., waarin achtereenvolgens prof. Berkouwer, ds M. Vreugdenhil en dr F. L. Bos aandacht geven aan mijn artikel: „Een belangwekkend getuigschrift”. Ten behoeve van die lezers van ons blad, die één of meer dier critieken onder oogen hebben gehad, kan ik mededeelen, dat ik elke critiek afzonderlijk heb beantwoord en mijn antwoord heb toegezonden aan de resp. redacties, ter plaatsing in hun bladen. Ik kan me niet wagen aan voorspellingen t.a.v. het al of niet plaatsen van mijn opmerkingen; de tijd zal moeten leeren of de redacties daartoe bereid waren. Wel heb ik elk der redacties geschreven na een bepaalden tijdsduur te zullen aannemen, dat zij niet bereid waren tot plaatsing over te gaan, als ik nl. binnen die periode geen enkele reactie hunnerzijds zou hebben ontvangen. Zoodra mijn antwoorden geplaatst zijn hoop ik daarvan in ons blad melding te maken, onder aanduiding van de betreffende nummers, zoodat ik de belangstellende lezers daarna kan verwijzen. In het andere geval hoop ik, na het verstrijken van de afgesproken periode, nader op een en ander in te gaan.

Maracaibo (Venezuela).

Drs J. M. ZINKSTOK.

Onderdendam

Op Zondag 5 Maart zijn te Onderdendam (Gr.) „de ambten opnieuw ingesteld”. Gelukkig is daar dus weer een gereformeerde kerk. Scriba: br Y. Ungersma. De vrijmaking groeit nog steeds.

K. S.

Wonder of wind?

Tot mijn stomme verbazing kreeg ik een drukwerk van iemand, die beweerde (’t liep over ’t haagsche accepteren van 6 onderteekenaars der puur synodocratische wijsheid):

De Synode van Orange 529 (II)

Wel dient opgemerkt te worden dat Caesarius' kundige en geestdriftige biograaf Arnold uitdrukkelijk verzekert dat Caesarius nooit uit eigen beweging zou gekomen zijn tot de kerkelijke veroordeeling van het semi-pelagianisme²²⁾. Hij achtte het goed om „medisch” in de Kerk werkzaam te zijn. Maar dat werd hem onmogelijk gemaakt door de semi-pelagiansche actie. Want ondanks de sterke invloed die er van zijn prediking en bisschoppelijke arbeid uitging, bleef er een sterke synergistische strooming, die hem, die het volk ging winnen, tenslotte heeft trachten weg te werken. Het is bewezen²³⁾ dat in 529 tegen Caesarius een synode te Valence belegd is, waar de semi-pelagianen den toestand meester waren. Hier werd Caesarius gedagd, maar — hoe wonderlijk en gelukkig! — Caesarius was net ziek en heeft zijn standpunt door één der zijnen laten verdedigen ter synode. Maar dat was van geen betekenis. De semipelagiansche visie triumfeerde weer.

²²⁾ Arnold, a. a. O., S. 325.

²³⁾ Zie: Dr C. J. Hefele, Conciliengeschichte, nach den Quellen bearbeitet, II, S. 739 f. en Arnold, a. a. O., S. 334 f.

1e. de binding boven Schrift en belijdenis is opgeheven; 2e. de schorsingen zijn opgeheven;

3e. er zal zoo veel mogelijk (!) ruimte gelaten worden om binnen de grenzen van Schrift en Belijdenis er anders over te kunnen denken dan anderen.

Conclusie van den schrijver: ga nu maar avon/maal vieren met de uitbanners: er is een „wonder” geschied. Natuurlijk is:

1e. de binding nooit opgeheven (de formules van het zestal waren puur „synodaal”, en al die andere leerspraken binden ook nog);

2e. geen enkele schorsing is opgeheven;

3e. ’t „ruimte laten” is overgelaten aan de willekeur. En verder staat de heele zaak van 1942—1950 nog recht overeind.

Wat de één „wind” noemt, is den ander een „wonder”. Het verwondert ons niet, telkens van nieuwe vrijmakingen te hooren.

K. S.

„Geest der boosheid”

De auteur van het drukwerkje, bedoeld in onze „Wonder of Wind?” beweert, dat onze kerken op den weg der boosheid waren gedreven door een geest der boosheid. Bewijs: „ze wilden niet meer spreken” met de synodocraten.

Ieder weet: dat is fantasie.

De heele misère is: dr J. Ridderbos wil niet eventjes antwoorden op enkele zakelijke vragen. Hij wil ze wel stellen, maar niet ontvangen, zelfs, al mag hij ze op voet van gelijkheid ook stellen, zooveel hij wil. En zijn synode laat op dien onwil verder alles maar afstuiten wat ze beweert te begeeren. Als ze ’t dan zoo begaerde, dat er gepraat werd, waarom benoemde ze dan geen deputaten, die wel een paar zakelijke vragen durven beantwoorden? Het verwringen van eenvoudige feiten breekt geen „geest der boosheid”.

K. S.

„Seen vergelijk, doch capitulatie

Dr H. N. Ridderbos, dezelfde, die eerst schreef, dat de haagsche vergadering met ds B. A. Bos en 5 anderen tot een „vergelijk” scheen te komen, bevestigt thans ons beweren, dat geen vergelijk is gevonden, doch capitulatie geschied is. Hij beweert:

1e. dat de geheele dogmatische controversa tusschen Ds Bos c.s. en zijn kerken is opgeheven;

2e. dat alles geschied is zonder dat de synode haar dogmatische en kerkrechtelijke standpunt behoeft prijs te geven.

Voor één keertje zijn we het dus eens. Het is trouwens voor iedereen klaar als kristal.

K. S.

POP. WETENSCH. SCHETSEN

En ditmaal direct contra Caesarius. Bleeft de situatie aldus, dan was het met zijn invloed gedaan. Helaas zijn de besluiten van deze synode verloren geraakt, zoodat de preciese draagwijdte van deze kerkelijke actie tegen Caesarius vooralsnog wel moeilijk te overzien zal blijven. In ieder geval: hij dreigde den greep op het volk te verliezen. Toen heeft Caesarius om zijn kerkelijke en confessionele positie te redden, ter gelegenheid van de „inwijding” van een nieuwe kerk te Orange een tegensynode gehouden in hetzelfde jaar 529. In feite is deze vergadering moeilijk „synode” te noemen. Ze is niet als synode samengeroepen, maar de vergadering, aanwezig voor de „inwijding” van Orange's Kerk, werd door hem gebruikt tegen Valence en moest dus een kerkelijk cachet ontvangen. Merkwaardig is nog, dat de besluiten van Orange niet alléén door „geestelijken”, maar óók door vooraanstaande „leken” onderteekend werden. Dit was nu niet bepaald gewoonte in dezen tijd. Het typeert te duidelijker, hoe Orange het volk heeft zoeken te bereiken: de hooge kerkelijke heeren werden zóó democratisch, dat ze zich zelfs met „leken” associeeren wilden in de onderteekening! Welnu: door deze „synode” heeft Caesarius, die zich

al eerder leerspraken door de s

Deze t typeert c Caesarius beeldspraken. En dagen ge bedrev dezen tijc de er i zaglijke ken van telijke n getuigeni voortgeko vrijmakin oordeelin werd aa Ik vergee o neen, o oordeeler normeert min als van het nuttighei van en l en geval van Orau zoeken b de en de ten Ba ven, ²⁴⁾ de profet politiek gedreven toen hij werkt h zullen w

De be leiding v een pol tegen be uitsprak nog een

Over c veel te c doentlijk opvatting wijs naal overtuig sarius d redactie terwijl i belijdeni

²⁴⁾ P.J. Clesarius ^{24a)} I ²⁵⁾ Dr ²⁶⁾ Zo Bavinck ten nauw in Oranj neeren” spreken. alsthield sche, ma doet hier pe beco manco li ²⁷⁾ D. 529, in: Stixieme de Jong, blz. 256 a. a. O. Bakhuis volgt he

„Maar als jij v bezoekers zich uit

„Die vormen, een pre kander verzorg dat is j afhanke hun eigs van de

„Maar als je c predika

„Omd als amb kwalific veldpre bare vri noemt,

„Maar dan zot taljons, zou dan

OP VERSTROOIDENREIS

Na Semarang stond Soerabaja op het reisprogram. De reis er heen werd gedaan per schip van de K.P.M. Ditmaal was het de Ofir, één van de mooiste passagierschepen van die maatschappij. Het Semarangsche Prauvenveer had weer de eer ons aan boord te brengen, want ook Semarang heeft geen haven, zoodat de schepen op de reede moeten blijven liggen. De zee was tamelijk onrustig, en daarom ging het voor sommigen al mis toen ze nog aan boord van de prauw waren. Zoo b.v. voor een doktersvrouw die met haar echtgenoot een vakantie ging genieten op Bali. Op de kade hadden man en vrouw al zich onledig gehouden met het voeren van gesprekken, waarin de aanstaande vacantieneugten breed werden uitgemeten. Jammer dat het plezier er nog geen tien minuten later al af was. Ik heb de dame niet meer gezien voordat de Ofir geneerd lag in de haven van Soerabaja. De tocht duurde trouwens niet zoo lang. We scheepten tegen den middag in en den anderen morgen om 8 uur konden we te Soerabaja al ontschepen. Het was wel even een rustig reisje, dat aangenaam verschilde van den convooitocht naar Blora. Minder onrustig voor de nieren, die hier uit anderen hoofde toch al gevaar loopen.

In Soerabaja was mijn bivak bij de familie Landman-Kroes. Dat bivak was me al vertrouwd, want

tijdens mijn kort Indië-verblijf van 1947 had de familie zich ook reeds over mij ontfermd. Het was een heel ding dat ze zoo'n grooten man in zoo'n klein huisje erbij wilden hebben. Maar daar niet van. Ik zal altijd met groote vreugde aan de dagen daar doorgebracht terugdenken. En daaraan wordt niets afgedaan door het feit, dat de heer des huizes al in 1947 een onhebbelijke gewoonte van mij op de gevoelige plaat heeft vastgelegd, en me zodoende telkens weer herinneren kan aan het feit, dat ik op weg naar de badkamer in zwaar négligé gewoonlijk steken bleef voor de boekenkast in de voorkamer. Op het bewuste plaatje houd ik me bezig met „Hollands Glorie” van Jan den Hartog. Blijkbaar had juist dat den heer Landman nogal getroffen, en geen wonder, want hij is zelf timmerman bij de marine, en maakt dus deel uit van Hollands Glorie.

Wat zal ik van Soerabaja vertellen? Sommigen beweren dat ik me daar alleen met de hooge Pieten heb bemoeid en mijn eigenlijke werk heb laten zitten. Nu, als met die hooge Pieten de veldpredikers en zoo bedoeld zijn, dan kan ik niet ontkennen dat ik met hen contact had. Op uitnodiging van den Hoofd-vlootpredikant Ds Oegema woonde ik tweemaal den coetus van de Soerabajaansche dominees bij. Vogels van diverse pluimage inderdaad. En aangezien vogels ook wel Pieten worden genoemd is het niet eens uit den

stijl als ik beweer, dat sommigen van hen inderdaad hooge Pieten waren. Oegema noemde ik al en collega Dun, eveneens vlootpredikant, liep rond in een duur uniform van de marine. Maar voor we in de cantine van het A.M.V.J.-gebouw samen een zure haring zaten te verorberen (of was het een rolmops?) waren er wederzijds in de vergadering eerst toch wel enkele hartige opmerkingen gemaakt. Op de tweede vergadering werd me n.l. door den voorzitter gevraagd of ik ook eens iets van mijn werk wilde vertellen.

Nu, dat wilde ik wel. Maar ik informeerde toch eerst even nader naar de bedoeling van het verzoek. Ik uitte n.l. de veronderstelling dat de collega's niet nieuwsgierig waren naar verhaaltjes over dreigende beschietingen en niet-ontploffte mijnen. Die onderstelling bleek juist, want de eerste vraag die op me afgevuurd werd was deze: „Hoe speel jij dat eigenlijk klaar om overal in de legeronderdeelen te komen?”

„Heel gewoon, ik heb medewerking gevraagd van den Hoofdlegerpredikant ds v. d. Linde, en die heeft me gezegd dat hij tegen mijn bezoeken geen bezwaar maakt mits ik me in het leger onderhoud van propaganda voor de Geref. kerk onder niet-gereformeerden. Deze voorwaarde is voor mij acceptabel, omdat de legerleiding officieel op neutraal standpunt staat, en deze voorwaarde mij in mijn eigen werk onder eigen menschen niet hindert”.